

М. Ф. Каменюк

Мовчанюк Григор Павлович

МОВЧАНЮК Григор Павлович (26. 10. 1942, с. Чеснівка Хмельн. р-ну Вінн. обл. – 12. 05. 2018, Вінниця) – поет, літературознавець, перекладач. Брат [В. Мовчанюка](#). Кандидат філологічних наук (2003). Член НСПУ (1985), НСЖУ (1974). Закін. Львівський університет (1970). Учителював. Працював у Вінн. обл. краєзн. музеї, обл. г. «Вінниччина» (2001–04); від 2004 – доцент кафедри екон. теорії Вінн. інституту економіки Терноп. екон. університету. Друкувався від 1961. Перші поет. збірки – це переважно пейзажна лірика, з характерним почуттєво піднесеним переживанням краси рідного Поділля та його людей, написана в класич. вірш. формі з тонкими силовими лініями і свіжими вербал. малюнками. Під час горбачов. «перебудови» М. кардинально змінив твор. стиль, його вірші й поеми трилогії – кн. поезій «Сяйво» (т. 1, 2006), «Вознесення» (т. 2, 2008) та «Смисл» (т. 3, 2011) – набирають ін. змісту і вільної форми, наближеної до ритмізов. прози (антич. гекзаметру, поет. ритму В. Вітмена, В.-Б. Єйтса, С.-Ж. Перса). Його поезія глибоко проникає в художню майстерню тисячоліть і відроджує теор. основи та практику праєгипет. і вавилон. майстрів, давньогрец., праіндій. і мусульман. мислителів, середньовіч. патристів. У передмовах до цих поет. книг автор окреслює своє розуміння поезії як будівничої вищих істин буття, а її функціональність – як особливу духовну практику, що поєднує в собі молитовне переживання, інтуїтивне осягнення, інтелектуал. запити-роздуми щодо перспектив і тенденцій сучас. цивілізації. Поет виявляє глибоку перейнятість соц.-морал. проблемами культур. і нац.-держ. становлення України. У кн. «Вознесення» цьому присвячує великий, поліфоніч. звучання розділ «За святу Україну», що охоплює чи не кожную пам'ятну (перемогами, поразками, трагедіями) подію укр. історії. Тяжіння до поет. експерименту засвідчують поеми з характерним для них афорист. насиченням змісту і відчут. новизною

словотвору. Поет. тексти М. включають в себе також метатеор. розгляди автор. фігурал. вираження. Художнє оформлення своїх книг здійснював сам, в основі його малюнків – рух силової лінії та композиц. гармонія зображення, абстрактно фрагментар. етюд. Наукові дослідження у галузі україністики, слов'янознавства, філософії, історіографії, містечтвознавства, історії економіки. Переважно це вивчення укр.-чес. та укр.-лужиц.-серб. літ. і культур. зв'язків. Пріоритетом для вченого була творчість чес. письменника Й.-В. Фріча, автора худож. та публіцист. творів, присвячених Україні (дис. «Україніка Йозефа Вацлава Фріча: аспекти і провідні тенденції», 2003; монографія «Трагедія “Іван Мазепа” Й. В. Фріча», не опубл.). Низку статей і рец., що висвітлюють літ. і культурну проблематику лужиц. сербів, надрук. у вид. «Prašenja sorabistiki» («Питання сорабістики»). До ювілею чес. і словац. україніста видав есей «Столітній Микола Неврлий» (В., 2017), що здобув схвальні рец. у Словаччині. Відгук М. на автобіогр. працю відомого вченого переріс у книжк. вид. «Іменем факту. Прочитання: за книгою Івана Дзюби “Не окремо взяте життя”» (В., 2015). Як перекладач інтерпретував творчість слов'ян. і нім. авторів минулого і сучасності. Окремими вид. переклав, упорядкував і художньо оформив твори Б. Будара «Ріка часу» (2009), Б. Дирліха «Парабола» (2010), М. Берберова «Еліпс» (2011; усі – Вінниця). Інтерпретував окремі твори Я. Цішинського, М. Косика, Ю. Коха, К. Лоренца, Т. Навки, Р. Домашчиної, М. Цушчиної, Я. Сайферта, Я. Головбека, Е. Петішки, Я. Івашкевича, Т. Ружеви́ча.

Основні твори

Пшениця. О., 1975; Загадана зустріч. О., 1981; Сузір'я ліри. Хмільник, 1996 (співавт.); Платон: Поема. В., 2011; Крути: Поема. В., 2011; Наголос: Поезії. Кн. 4. В., 2012; Натхненна Лужиця. В., 2012; Геном геноциду: Поема. В., 2012; Метафорікум: Поезії. Кн. 5. Глосеми. В., 2014; Іменем факту. В., 2015; Єрусалим: Поема. В., 2015; Нурт української волі: Есей. В., 2016.

Основні праці

Чеська ластівка «Просвіти». В., 1998; Історія економіки та економічної думки: Навч.-метод. посіб. Т., 2011 (співавтор).

Рекомендована література

1. Салига Т. Дебют // Радуга. 1977. № 4;
2. Рябий М. Спочатку було слово. Бесіда з Григором Мовчанюком // Київ. 1994. № 7, 8–9;
3. Юсип Д. Сяє слово в три саяві саяв... // Дзвін. 2007. № 2;
4. Стрельбицький М. Лужицькосербський поет Бено Будар, українцем Григором Мовчанюком інтерпретований // Вінн. край. 2010. № 1;
5. Дмитренко М. Поетична вертикаль Григора Мовчанюка // Народознавство. 2011. № 81;
6. Звірик А. Поетична трилогія Григора Мовчанюка // Собор. 2012. № 1;

7. Мушинка М. Книга про патріарха словацької та чеської україністики // Дукля. 2017. № 4.

Бібліографічний опис:

Мовчанюк Григор Павлович / М. Ф. Каменюк// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-68203>. – Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).